

Proces –verbal

al ședinței trilaterale – Parlament, Guvern și Societatea Civilă
din 27 aprilie 2016

Locație: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Sala de Conferințe, et.1

Durata: 16.00-19.00

Obiectivele ședinței:

- Eficientizarea comunicării și cooperării între Parlament, Guvern și Societate civilă
- Sporirea transparenței activității Legislativului și Executivului, prin implicarea Societății civile

Au fost prezenți:

Parlamentul Republicii Moldova

- Andrian CANDU, Președintele Parlamentului Republicii Moldova
- Liliana PALIHOVICI, Vicepreședintele Parlamentului Republicii Moldova
- Mihaela IACHIMOVICI, consilierul Președintelui Parlamentului Republicii Moldova
- Olga RUJANSCHI, consilierul Vicepreședintelui Parlamentului Republicii Moldova
- Ala POPESCU, Secretar General al Parlamentului Republicii Moldova
- Victor RUSU, Direcția informațional-analitică
- Irina SEREBREANSCHI, Direcția informațional-analitică

Guvernul Republicii Moldova

- Pavel FILIP, Prim-ministru al Republicii Moldova
- Mihai GODEA, consilierul Prim-ministrului Republicii Moldova

Reprezentanții societății civile care au completat lista de participare:

- Antonia FONARI, Consiliul ONG
- Adrian BĂLUȚEL, Consiliul ONG
- Ecaterina MARDAROVICI, Consiliul ONG
- Dumitru BUDEANSCHI, Consiliul ONG
- Alexei BUZU, Consiliul ONG
- Olga GORDILĂ, Consiliul ONG
- Ion GUZUN, Consiliul ONG
- Aliona VESELOVSCAIA, Consiliul ONG
- Ghenadie ȚURCANU, Consiliul ONG

- Carolina GURĂU, Consiliul ONG
- Valentina BODRUG, Platforma pentru Egalitate de Gen
- Alina Andronche, Platforma pentru Egalitate de Gen
- Nina LOZINSCHI, Platforma pentru Egalitate de Gen
- Violeta DUMITRAȘCU, Clubul Politic al Femeilor 50/50
- Erica ZUCEC, Women`s Democracy Network
- Annaslav YAKOVENKO, Asociația Antreprenorilor cu Dizabilități RM – AEFL
- Vitalie SPRÎNCEANĂ, Asociația Oberliht
- Andrei ISAC, AO EcoContact
- Victoria MOROZOV, The Moldova Project
- Doru CUROȘU, European Youth Forum
- Domnica CEMORTAN, Fundația Domnica Cemortan
- Karl LUGANOV, Facem Lumea Bună
- Nicolae PROCOPIE, Secretariatul Coaliției Voluntariat
- Vitalie VOZNOI, Orașul Meu
- Valentin LOZOVANU, IDIS Viitorul
- Gheorghe CARASENI, Capacity Building Expert
- Irina REVIN, Asociația antreprenorilor cu dezabilități din Moldova
- Valeriu RUSU, AO Habitat

Parteneri de dezvoltare

- Mindaugas KACERAUSKIS - Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova
- Elena MADAN - Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova
- Inesa DOROGAN - Oficiul Consiliului Europei la Chișinău
- Henrik HUITFELDT – Ambasada Suediei
- Miriam MULLER - Ambasada Germaniei
- Natalia CERNAT - Biroul de Cooperare al Elveției
- Blerim VELA - Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP)
- Victoria MUNTEAN - Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP)
- Ulziisuren JAMSRAN - UN Women în Moldova
- Sergiu BUSUIOC - FHI 360
- Anatol BELEAC – FHI 360
- Sorin MEREACRE - Fundația Est-Europeană
- Ana COREȚCHI - Fundația Soros-Moldova

Ședința a fost moderată de către Antonia FONARI, Președinta Consiliului ONG.

S-a discutat:

I. Viziunea Președintelui Parlamentului și a Prim-ministrului privind colaborarea cu societatea civilă, precum și consolidarea cadrului de participare la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice

Andrian CANDU: a vorbit despre cooperarea cu societatea civilă, despre problemele de comunicare existente cu autoritățile publice centrale a Republicii Moldova; despre posibilitățile și modalitățile de a îmbunătăți cooperarea între Parlament, Guvern și sectorul nonguvernamental. De asemenea, a menționat despre opțiunea de a reveni la platforma de comunicare deja existentă atât la nivel de Guvern, cât și la nivel de Parlament sau de a crea o platformă trilaterală de cooperare cu un secretariat comun pentru o mai bună și eficientă colaborare. A menționat despre posibilitatea de a pune la dispoziție pentru secretariat birouri, de a asigura anumite costuri de funcționare precum consumabile, tehnică etc.

Pavel FILIP: a menționat că Guvernul este interesat în promovarea unui dialog constructiv cu societatea civilă, considerând necesar crearea unei platforme de comunicare permanentă care ar permite ca în stadiul de inițiere a unui document de politici publice, Hotărâre de Guvern sau reglementări, acestea să fie discutate pe o platformă largă, astfel încât atunci când ajunge spre aprobare să fie mai simplu de aprobat un document care să fie elaborat participativ.

Prim-ministrul a reiterat că Guvernul este gata pentru identificarea soluțiilor tehnice pentru sprijinirea implicării societății civile în procesul decizional inclusiv prin desemnarea a una sau două unități de secretariat necesare pentru asistență și facilitarea funcționării structurii constituite.

Liliana PALHOVICI: a vorbit despre experiența de cooperare și comunicare cu societatea civilă pe filiera parlamentară pînă în prezent. Au fost trecute în revistă activitățile realizate în perioada 2010 – 2016, mai exact mesele rotunde și Conferințele Anuale organizate și desfășurate cu participarea societății civile, reprezentanților Parlamentului și Guvernului, dar și a donatorilor externi, în cadrul cărora erau puse în dezbateri realizările și lacunele existente în domeniul cooperării cu sectorul asociativ.

Vicepreședintele Parlamentului consideră că este binevenită existența unui consiliu sau a unei instituții de dialog din partea societății civile cu structurile statului, care ar aduce o mai mare claritate și continuitate acestor discuții, precum și monitorizarea a ce s-a promis și ce s-a realizat. Se dorește ca acest dialog să fie unul continuu, cu instrumente eficiente care ar permite implicarea societății civile în îmbunătățirea proiectelor de legi.

A menționat despre Strategia de dezvoltare a societății civile pentru anii 2012-2015 (SDSC), și despre oportunitatea de a crea un grup de lucru care să propună pentru dezbateri în cadrul conferinței anuale de Cooperare cu societatea civilă abordarea de viitor cu privire la SDSC. Propune extinderea termenului de implementare a strategiei, cu actualizarea planului de acțiuni.

II. Experiențele de colaborare a CNP și Consiliului ONG cu Legislativul și Executivul

Ecaterina MARDAROVICI: a vorbit despre experiența de colaborare cu Legislativul și Executivul prin prisma funcției de Ex-Vicepreședintă a CNP-ului, precum și de Ex-Președintă a Consiliului Național al ONG-urilor. A constatat că, în urma evaluării activității CNP-ului, multe aspecte care au fost promovate de către membrii societății civile s-au regăsit în documentele finale. Totodată a menționat că contribuția societății civile este o activitate opțională și că într-un final calitatea proiectelor de legi și a documentelor este responsabilitatea Executivului. De asemenea, a trecut în revistă și cooperarea Consiliului Național al ONG-urilor cu Legislativul care are loc în baza Concepției de cooperare a Parlamentului cu societatea civilă și în baza Strategiei de dezvoltare a societății civile. În acest context s-a subliniat că societatea civilă din Republica Moldova s-a bucurat de o deschidere maximală din partea Parlamentului, în comparație cu alte state.

Sergiu OSTAF: a vorbit despre lecțiile învățate în urma activității CNP-ului, despre lacunele existente în activitatea acestuia; despre transparența inadecvată în procesul decizional; despre măsurile care trebuie luate întru îmbunătățirea procesului de cooperare a sectorului asociativ cu instituțiile statului. În ceea ce privește activitatea CNP-ului și impactul activității acestuia, a menționat că 70% din deciziile executivului au fost luate în condiții transparente; 5-7% din opiniile societății civile din cadrul ședințelor de guvern au fost luate în considerație; rapoartele anuale ale CNP au fost foarte ample, cu informații concrete în ceea ce privește activitățile și impactul lor. Lacunele identificate în activitatea CNP vizează următoarele aspecte: ședințele periodice cu echipele de la guvern nu au funcționat foarte bine; la etapa de asigurarea a vizibilității nu se reușea; nu erau suficiente resursele de expertiză și timp pentru a răspunde cererilor venite de la guvern. De asemenea, a subliniat că în pofida lacunelor identificate, cadrul de comunicare cu Guvernul s-a îmbunătățit simțitor în mandatul II al CNP.

În ceea ce privește constituirea unei noi structuri/entități de comunicare și cooperare, există mai multe provocări, printre care faptul că actualmente sunt 3 tipuri de organizații: organizații care comunică cu orice tip de guvernare și participă la elaborarea politicilor publice, organizații care au o poziție critică față de orice tip de guvernare și organizații care nu comunică în nici un fel cu guvernarea. Astfel, o eventuală structură trebuie să vizeze câteva aspecte: problema transparenței, impactul deciziilor și comunicarea largă cu cetățenii.

III. Poziția oficială a Consiliului ONG cu privire la colaborarea cu Legislativul și Executivul

Dumitru BUDEANSCHI: a vorbit despre sarcinile colaborării care constau în asigurarea transparenței în procesul decizional, asigurarea calității actelor guvernamentale, precum și evaluarea rezultatelor obținute. De asemenea, a subliniat că CNP este un instrument al Guvernului și nu al societății civile. În același timp, pe segmentul de comunicare a societății civile cu Parlamentul, a menționat despre mecanismele de colaborare stipulate în Concepția de cooperare, care nu au fost întru totul realizate, și care ar fi bine să fie puse în

aplicare. Totodată, a solicitat ca Guvernul și Parlamentul să formuleze concret cerințele față de ONG-uri.

Adrian BĂLUTEȘ: a menționat despre lansarea CNP-ului ca o prerogativă și responsabilitate a Guvernului, precum și că adițional pot fi instituționalizate noi mecanisme de cooperare cu Parlamentul.

Antonița FONARI: a amintit că structura responsabilă de cooperarea cu societatea civilă este stipulată în Obiectivul 1.1.1. al SDSC 2012-2015, respectiv dacă există și deschiderea Prim-ministrului, atunci acest angajament ar trebui să fie onorat până la Conferința Anuală de Cooperare dintre Parlament și societatea civilă. Tot cu referință la discursul Prim-ministrului Antonia Fonari a remarcat că întâlnirile domnului Filip cu reprezentanții societății civile care activează în anumite domenii sunt foarte utile, dar trebuie să fie plasate pe pagina guvernului sumarul angajamentelor de ambele părți și după fiecare ședință de arătat care este progresul îndeplinirii angajamentelor din partea guvernului și a reprezentanților societății civile. Cu referință la lecțiile însușite din participarea în 2 mandate anterioare ale CNP, Președinta Consiliului ONG a menționat că membrii CNP trebuie să fie, neapărat, membri ai organizațiilor neguvernamentale care au experiență în domeniul politici publice și să nu aibă și mandat de organizații donatoare sau care activează în domeniul economic, pentru a evita conflictele de interese care au avut loc anterior.

În trecut CNP, în afară de faptul că venea cu comentarii scrise și argumentate pe marginea fiecărei agende de Guvern, mai pregătea și conferințe de presă în care explica în limbaj accesibil mass-mediei și cetățenilor cum agenda guvernamentală le influențează viețile. În procesul de pregătire a conferințelor de presă ale CNP era greu de accesat în Internet rezumatul studiilor și analizelor politicilor publice pentru care comunitatea partenerilor de dezvoltare a oferit bani. Recomandarea pentru partenerii de dezvoltare și guvernare ar fi ca să se asigure că produsele cu impact public, plătite de către partenerii de dezvoltare, sunt plasate în Internet spre beneficiul public, iar platformele de comunicare trebuie construite în așa fel încât să fie durabile și după încetarea finanțării externe.

O structură de genul CNP comun pentru Guvern și Parlament ar fi eficientă doar în situația când este asistată de un secretariat profesionist, care activează cu normă deplină, luând în considerație că procesul de elaborare a politicilor publice presupune o multitudine de acțiuni săptămânale în cadrul ministerelor și cabinetului de miniștri, dar și în cadrul comisiilor parlamentare și a ședințelor în plen a Parlamentului.

IV. Dezbateri și concluzii

Mihai GODEA: a vorbit despre două opțiuni posibile de cooperare a Parlamentului și Guvernului cu societatea civilă: opțiunea cu privire la activitatea CNP - Guvern și instrumentele de participare și colaborare care le oferă Strategia de dezvoltare a Societății Civile în cooperare pe dimensiunea parlamentară; a doua opțiune cu grupuri de experți pe lângă ministere, CNP la Parlament și dezbaterile ulterioare pe ultima fază a procesului de politici publice. A propus formarea unui grup de lucru care să vină cu o poziție unică vizavi de instituirea acestor mecanisme de cooperare.

Gheorghe CARASENI: a susținut ideea creării unui grup de lucru pentru identificarea mecanismelor de cooperare cu societatea civilă, în cadrul căreia ar putea prezenta Raportul privind evaluarea implementării Strategiei de dezvoltării a societății civile pentru anii 2012-2015.

Irina REVIN : a propus că în cadrul CNP să fie create departamente pe domenii cum ar fi non violență, migrație, etc. În cadrul acestor departamente să fie alese 3 organizații de profil care vor colabora cu ministerele și comisiile de profil, cu un mandat de un an. De asemenea, a menționat despre necesitatea instituirii unui mecanism elaborat transparent de selecție a membrilor CNP, care ar da posibilitate și ONG-urilor din regiuni să participe la dialogul trilateral.

Elena MADAN, reprezentanta Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova: propune instituirea mecanismelor de coordonare și monitorizare a asistenței externe pe sectoare. Consideră că este necesară coordonarea între donatori, Guvern și societatea civilă pentru a asigura o mai mare transparență, cum se utilizează fondurile și unde merg aceste fonduri. Delegația UE vrea să știe care va fi situația cu SDSC, deoarece instituția elaborează la moment o matrice pe planificare a asistenței pentru țară.

Sorin MEREACRE: consideră că Legea cu privire la transparența în procesul decizional nu se respectă, astfel propune să fie introduse sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor ei. De asemenea, susține ideea creării unei platforme trilaterale de cooperare, cu un secretariat comun, pentru menținerea căruia ar putea să contribuie și fundația pe care o conduce.

Valentina BODRUG: a menționat că este necesară coordonarea donatorilor privind finanțările care se fac pe aceleași segmente. De asemenea, propune organizarea atelierelor de lucru cu donatorii externi, reprezentanții Parlamentului, Guvernului și a societății civile.

Vitalie VOZNOI: propune introducerea pe site-ul Parlamentului și versiunea conținutului în limba rusă.

Valentin LOZOVANU: a menționat despre oportunitatea utilizării sistemului e-cabinet (Estonia)¹ care permite asigurarea transparenței și consultarea largă a tuturor actorilor în cadrul actului decizional. Andrian Candu a asigurat că această experiență a fost studiată și au fost demarcate procedurile cu suportul UNDP Moldova pentru implementarea acestor măsuri.

Alina ANDRONACHE: propune crearea unui grup de lucru, cu reprezentanții Parlamentului, Guvernului, a societății civile și donatorii externi pentru a defini definitiv conceptul de colaborare dintre guvernare și societatea civilă.

Andrian CANDU: a propus ca membrii grupului de lucru care vor elabora un draft de document a mecanismelor de cooperare trilaterală între Parlament, Guvern și societatea civilă să pregătească argumentarea pentru cele 3 opțiuni discutate: CNP la Guvern și Concepție de Cooperare la Parlament; CNP la Guvern și CNP la Parlament; CNP comun

---

¹ http://www.riigikantselei.ee/e_cabinet/

pentru Executiv și Legislativ. Acest document va fi discutat și aprobat în cadrul Conferinței Anuale de Cooperare dintre Parlament și societatea civilă.

S-a decis:

- 1.** Instituirea unui grup de lucru, care în cel mult o lună să propună noi mecanisme de relansare a cooperării dintre Parlament, Guvern, societatea civilă, precum și să pregătească documentul cu argumentarea avantajelor/dezavantajelor pentru cele 3 opțiuni discutate în contextul cadrului de colaborare. Cele 3 opțiuni vor fi dezbătute în cadrul Conferinței Anuale de cooperarea dintre Parlament și societatea civilă și va fi aprobată opțiunea cea mai cost-eficientă, care va asigura participarea societății civile în procesul de elaborare și monitorizare a politicilor publice.
- 2.** Delegarea persoanelor din Secretariatul Parlamentului, cabinetul Președintelui și a Vicepreședintelui, care vor colabora cu reprezentanții Guvernului și a societății civile pe subiectele discutate la ședință pentru pregătirea eficientă a Conferinței Anuale de Cooperare dintre Parlament și societatea civilă.
- 3.** *Adrian Băluțel, Alina Andronache, Alexei Buzu, Vitalie Voznoi, Valentin Lozovanu, Vitalie Sprinceană, Irina Revin, Valeriu Rusu* vor fi incluși în grupul de lucru privind elaborarea unui document cu cele 3 opțiuni, care va include mecanisme de cooperare.
- 4.** Lista cu membrii grupului de lucru să fie una deschisă, care va permite participarea la ședințele grupului și altor reprezentanți ai societății civile, iar ședințele vor fi anunțate prealabil în mod transparent.
- 5.** Lista cu membrii a grupului de lucru, împreună cu alte documente aferente vor fi plasate pe site-ul Parlamentului la rubrica Transparența decizională/Organizațiile societății civile.
- 6.** Documentul final cu cele 3 opțiuni privind cooperarea dintre Parlament, Guvern și societatea civilă va fi discutat și aprobat în cadrul Conferinței Anuale de Cooperare dintre Parlament și societatea civilă.